

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Psalm 19, 14 - 15
Ochtenddienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Psalm 8 : 1, 2 en 5**
4. **Lezing van de wet**
5. **Zingen : Psalm 119 : 53 en 55**
6. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
7. **Schriftlezing : Psalm 19 : 1 – 15 en Mattheüs 7 : 24 - 27**
8. **Zingen : Psalm 19 : 3 en 4**
9. **Tekst : Psalm 19 : 14 - 15**
10. **Zingen : Psalm 19 : 5 en 6**
11. **Dankzegging en voorbede**
12. **Collecten**
13. **Slotzang : Gezang 163 : 1 - 3**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Jongens en meisjes, ik heb hier een klein mes bij me, wat wij tijdens de broodmaaltijd gebruiken. Dit mes is bot, dus onze jongens kregen al redelijk jong zo'n mes bij de maaltijd. Want het mes is totaal ongevaarlijk. Je kunt hiermee over je vinger gaan en dan gebeurt er niets. Maar dit mes is heel andere koek. Dit is een groot keukenmes. Het is zwaar en vlijmscherp. Als je niet even oplet dan snijdt je zomaar in je vingers en gelijk behoorlijk diep. Met dit mes moet je echt heel voorzichtig zijn. Het hangt bij ons aan een magneetstrip omdat het zelfs gevaarlijk zou zijn om het in de keukenla te bewaren. Want dan zou je je er ook zomaar aan kunnen snijden. Als ik zou zien dat één van onze toch grote jongens dit mes pakte, dan zou ik ze toch nog een keer waarschuwen. 'Jongen, pas op met dat mes, want het is echt vlijmscherp.' Want voor je het weet gebeuren er ongelukken. En als ze nog wat jonger zouden zijn geweest, dan zou ik het ze zeker verboden hebben om dat mes te pakken. Dat is te gevaarlijk. Dat is niet verantwoord.

Zo werkt het in het gewone leven. Als dingen gevaarlijk zijn, neem je maatregelen. Dat doen ouders. Dat doet de overheid. Als een kruispunt heel erg gevaarlijk is, en er grote kans is dat er ongelukken zullen gebeuren, dan plaats de overheid stoplichten op dat kruispunt. Of er wordt een rotonde aangelegd. In het dagelijks leven proberen verantwoordelijke mensen gevaar terug te dringen. Zo proberen het leven te beschermen.

Nu hebben we een nog belangrijker leven van de Here ontvangen, jongens en meisjes. Namelijk het eeuwige leven. Het leven in de hemel. Het leven op de nieuwe aarde die eraan komt. Dat is een leven dat nog kostbaarder is en waar je nog zuiniger op moet zijn.

En gelukkig hebben we niet alleen een vader op aarde, maar ook een Vader in de hemel. Een Vader die als een echte Vader heel zuinig op ons is. En die precies weet waar de gevaren zitten in dit leven. En in de tekst van vanmorgen zien we hoe de psalmdichter aan de Here vraagt om goed op hem te letten. Want hij is zich ervan bewust dat de gevaren groot zijn in dit leven en hij zomaar van de veilige weg af kan dwalen. En daarom vraagt hij zijn Vader in de hemel om heel zijn leven te toetsen, te controleren.

Ik bedien u het Woord van de Here onder het volgende thema:

Aan Gods liefdevolle Woord toetsen wij ons leven.

Wij doen dit:

1. **in besef van de zwakheid van eigen liefde,**
2. **in besef van de grootheid van Gods liefde.**

We zullen dus eerst zien dat we ons leven aan Gods liefdevolle Woord toetsen omdat we weten hoe zwak onze eigen liefde is.

U kent dat waarschijnlijk wel. Een meisje is heel erg verliefd op een jongen en gaat met die jongen uit. Ze is tijden bezig om te bepalen welke kleding ze zal aantrekken. Vervolgens is ze nog tijden bezig voor de spiegel met haar haar en haar make-up. Want alles moet perfect zien. En nadat ze klaar is en het gevoel heeft dat alles goed is, vraagt ze het toch nog even aan haar moeder. ‘Mam, hoe zie ik eruit?’ Want alles moet perfect zijn vanavond. En als die jongen net zo gek op dat meisje is als dat meisje op hem, dan heeft ook hij een heel ritueel afgewerkt. Ook zijn haar moet goed zitten. Hij heeft ook zijn beste jeans aangedaan en zijn mooiste shirt. Want hij wil indruk op haar maken. Hij wil in de smaak vallen. Wat een inzet van tijd en energie om maar te voorkomen dat die ander op je af zou knappen.

Als je let op de dichter van Psalm 19, dan zie je daar dezelfde inzet. Hij wil voorkomen dat de Here op hem afknapt en ongelukkig met hem is. Hij was begonnen met te zingen over de grootheid van God. Hoe de hemel daarover vertelt. Hoe in heel de schepping te zien is hoe groot de macht en de wijsheid van God is. De dag opnieuw zingt daarover. De dagen zingen in een soort beurtzang over de grootheid van God. Niet met woorden, maar door de grootheid van God uit te stralen.

En na zo de lof gestoken te hebben over de grootheid van God in zijn schepping, gaat hij het hebben over de grootheid van de wet die God gegeven. Hierbij hoeven we niet alleen te denken aan de Tien Woorden van het Verbond, maar mogen we denken aan alle geboden die de Here in zijn Woord heeft gegeven. Alles wat de Here zegt is volmaakt (vers 8a). Het is levenskracht voor de mens (vers 8b). De richtlijnen die de Here geeft zijn betrouwbaar (vers 8c). Daar kun je dus rustig je leven op bouwen. Dat blijft staan. En het is vol wijsheid (vers 8d). Als je naar de richtlijn van de Here leeft, dat ben je een wijs man. Ook al ben je misschien niet de slimste. Je bent in ieder geval wel wijs. En dat is veel belangrijker.

Maar de dichter blijkt niet alleen een kennis te hebben van God. Maar hij heeft ook kennis van zichzelf. In vers 13 stelt hij de vraag wie al zijn fouten kan kennen? Het feit

dat deze serieuze dichter vraagt, wie al zijn fouten kan kennen, geeft wel aan dat hij veel fouten heeft. Het is ook heel waarschijnlijk dat hij bij het ouder worden heeft ontdekt dat hij ooit dingen deed, waarvan hij nu vindt dat ze verkeerd waren. En hij houdt er ernstig rekening mee dat er nog altijd dingen in zijn leven zijn waarvan hij zich nu niet bewust is dat ze niet naar de wil van de Here zijn. En hij vraagt de Here om deze in zijn genade en liefde te vergeven.

Om in vers 14 de Here te vragen of Hij hem, dienaar van God, wil beschermen tegen hoogmoed. Hier spreekt een man die de mens kent. De mens in zijn trots en hoogmoed. De mens in zijn eigenwijsheid. Ja, hij ziet het zelfs als de wortel van het kwaad in zijn leven. Want hij zegt dat als de hoogmoed niet over hem heerst hij volmaakt zal zijn en vrij zal zijn van grote zonden. De hoogmoed is de grote vijand van de mens. Het is de wortel van de zonde. Want Adam en Eva wilden gelijk zijn aan God en hebben daarom van de boom gegeten waarvan God verboden had om te eten.

En als we in vogelvlucht de geschiedenis van de Nieuwtestamentische Kerk bekijken, dan wordt deze ook beheerst door menselijke hoogmoed. En het is deze menselijke hoogmoed die in de loop van de eeuwen miljoenen mensen ten val heeft gebracht. In de Middeleeuwen was het de hoogmoed van de Rooms-katholieke kerk die de gelovigen ten val bracht. Want de gewone gelovigen hoefden niet het hele evangelie te kennen. Als de mensen maar de kerkelijke rituelen van de kerk ontvingen was het genoeg. Dan zou de kerk er wel voor zorgen dat deze leken verlossing van hun zonden zouden ontvangen. De paus werd de plaatsvervanger van Christus op aarde. De paus voegde toe aan het Woord van God. Kerkelijke tradities kregen dezelfde waarde als het Woord van God. En zo raakten de mensen vervreemd van God. Zijn kenden de volheid van Gods Woord niet meer en moesten het doen met een dunne Bijbel. En de kerk werd net belangrijk als God. Want de kerk zorgde met de dienst van de priester dat hun zonden werden vergeven. Dat heeft er in de Middeleeuwen toe geleid dat vele gelovigen in angst leefden en geen werkelijke band met God opbouwden. De echte toegewijde christenen zouden in de kloosters leven. Maar ook daar was het vaak veel mis. En de RK met zijn rijkdom en corruptie was voor veel mensen een obstakel om tot God te komen. En de kennis van de waarheid was het monopoly van de kerk. De kerk bepaalde wat waar is en niet en niet het Woord van God.

Daarna kwam in de 17de eeuw een nieuw tijdperk. En kwam de aanval op het Woord van God uit een heel andere hoek. De verlichte mens begon met zijn verstand de natuur te onderzoeken. Hij ging daarin wetten ontdekken en verbanden. En de wetenschap werd de nieuwe toetssteen voor de waarheid. En alles wat niet verklaarbaar was, werd opzij geschoven als onwaar. En zo ging ook de wetenschappelijke stofkam door de Bijbel. Dat Jona drie dagen in een vis geweest zou zijn, dat kon niet en werd naar het rijk van de fabels verwezen. Dat Jezus Christus uit een maagd geboren zou zijn, was natuurlijk ook onzin. Dat Hij was opgestaan uit de dood, kan natuurlijk niet echt gebeurd zijn, maar is hoe zijn leerlingen het hebben beleefd. Voor hen was het alsof Jezus nog leefde. Theologen gingen bepalen welke woorden die in de evangeliën aan de Here Jezus worden toegeschreven zijn echte woorden zijn geweest en welke woorden niet. En zo kreeg iedere theoloog zijn eigen Bijbel. En wie de moderne theologen in hun ontwikkeling volgt die ziet hoe veel van deze theologen hun Bijbel steeds kleiner maken. Van de Bijbel van de bekende theoloog is feitelijk niets meer over. En net als in de Middeleeuwen heeft de duivel door de hoogmoed van de verlichte mens miljoenen en nog eens miljoenen slachtoffers gemaakt. Kijken we maar naar ons eigen land en andere landen in Noordwest Europa. Waar honderd jaar geleden de kerken nog vol zaten, zit er nu nog maar een handjevol mensen in de kerk en vele kerken zijn afgebroken.

En nu in onze tijd de verlichte mens heeft moeten constateren dat hij met zijn verstand niet in staat is gebleken om de Wereldoorlogen van de afgelopen eeuw te voorkomen, heeft het verstand een stapje terug moeten doen. Het verstand is niet meer de belangrijkste toetssteen voor de waarheid. De mens van vandaag heeft het idee dat er zoiets als een objectieve waarheid is, overboord gegooit. En iedereen moet nu voor zichzelf maar uitmaken wat waar is en wat niet. Als jij dat als waar beleeft dan moet jij je gevoel volgen. Het is jouw leven en je moet doen wat jouw gevoel ingeeft. Het persoonlijke gevoel, de persoonlijke beleving is de toetssteen geworden voor de waarheid.

En via deze invalsweg bedreigt de duivel nu onze toekomst en die van onze kinderen. En voor een deel hebben we daar als kerk ook zelf schuld aan. We hebben als we op het verleden terugkijken te weinig oog gehad voor het menselijk gevoel en de beleving. Gevoel was bijna bij voorbaat verdacht. Uit angst voor 'subjectivisme', dus dat je alles vanuit jezelf benadert, werd het hele gevoel gemakkelijk verdacht gemaakt. Uit angst dat mensen zich met het grote mes van het subjectivisme zouden verwonden, hebben we

ze het gebruik van het mes maar helemaal afgeraden. En dat terwijl de Bijbel vol staat van beleving. Het boek van de Psalmen is een en al beleving. En we zijn als kerken nu een inhaalslag aan het maken en we zijn het gevoel opnieuw aan het waarderen. Maar helaas worden sommige broeders en zusters door de maatschappelijke vloedgolf van de beleving meegesleurd en laten ze hun beleving de toetssteen voor de waarheid worden. Wat duidelijk uitkomt in gesprekken met broeders en zusters die zich onttrekken. Feitelijk kun je dat namelijk nauwelijks gesprekken noemen. Want een gezamenlijke grondslag is er niet meer. De vraag waar de Here ons roept om te kerken, wordt namelijk niet beantwoord vanuit het Woord van God, maar vanuit het gevoel. 'Ja, ik voel me daar meer op mijn gemak. Ik voel me daar meer thuis. Het spreekt me daar meer aan.' Maar of dat gevoel uit de Here is, is geen werkelijk punt van onderzoek. En als het dat wel is, dan is het geen onderzoek met het Woord van de Here als norm. Maar dan is het weer vanuit het gevoel. 'Ik heb het gevoel dat ik daar de Here beter kan dienen.' En laat me duidelijk zijn. Ik geloof dat deze broeders en zusters dat oprecht menen. En dat ze echt niet gelijk alles wat ze geleerd hebben over het leven met de Here overboord zetten. Maar toch zijn ze een heel gevaarlijke wissel over gegaan. Het Woord van de Here is ondergeschikt gemaakt aan de eigen beleving. Daarmee is de Bijbel niet in zijn geheel aan de kant geschoven. Ze zijn opgegroeid met de Bijbel en ze hebben zich veel dingen uit de Bijbel eigen gemaakt. Dat schuiven ze niet in één keer aan de kant. En het is ook niet gezegd dat ze het uiteindelijk aan de kant zullen schuiven. In de Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerk synodaal zijn er gemeentes geweest die het gezag van Gods Woord hebben gehandhaafd, maar je begeeft je wel op een levensgevaarlijk spoor. Je bent aan het spelen met een mes dat te groot voor je is en de kans op ongelukken is levensgroot aanwezig.

En als we denken aan de broeders en zusters die niet alleen de kerk, maar ook de Here duidelijk vaarwel hebben gezegd, dan zie je het logische eindpunt van deze theologie van de beleving. Daar is vaak geen gesprek mee mogelijk. En als je als kerkenraad toch tot een gesprek probeert te komen, zijn mensen vaak beledigd. 'Waar bemoeit zo'n kerkenraad zich mee. Het is mijn leven. En ik bepaal zelf wat ik doe. En ik heb geen behoefte om daar verantwoording over af te leggen.' Dat kun je te horen krijgen, ook al hebben ze een paar jaar daarvoor bij het doen van openbare geloofsbelijdenis nog 'ja'

gezegd op de vraag of ze zich aan de kerkelijke tucht zullen onderwerpen. Maar dat 'ja' is meegenomen door de vloedgolf van de hoogmoed van de eigen beleving.

Nu moeten we echter wel oppassen, dat we niet alleen van ons afwijken. Want onze Psalmddichter die jubelt over het Woord van de Here, is ook zelf bang dat hoogmoed grip op hem krijgt. En dat we hier in de kerk zitten betekent niet dat we automatisch op de goede weg zitten. Want ook het verlangen om dingen te laten blijven zoals ze nu zijn, kan voortkomen uit een te grote nadruk op de beleving. 'Ik voel me daar niet prettig bij. Ja, voor mij hoeft dat niet.' Natuurlijk mag zoiets best gezegd worden, maar het mag nooit het laatste woord hebben. Altijd moeten we onze gedachten en gevoelens onder het woord van de Here brengen. Alles in ons leven moeten we brengen onder de toets van Gods Woord. Precies zoals de dichter dat uitspreekt in vers 15. 'Laten de woorden van mijn mond u behagen, de overpeinzingen van mijn hart u bekoren.' Hij wil dat ieder woord dat hij spreekt een woord is waar de Here blij over kan zijn. Wat zou het goed zijn voor de kerk, voor ons als gemeente, als we eerst datgene dat we willen zeggen, toetsen aan het Woord van de Here. Is dit een woord waarmee ik de Here blij zal maken of niet?

Ja, de dichter vraagt de Here of zelfs de overpeinzingen van zijn hart de Here mogen bekoren. Het woord 'bekoren' is een woord uit de liefde. Het betekent dat de Here er zich door aangetrokken voelt. Mogen mijn gedachten en gevoelens de Here blij maken en mag Hij zich er door aangetrokken voelen. Wauw, wat zou dat mooi zijn als we zo voor ons hart zouden zorgen. Als we ons hart zo in toom zouden houden. En nu zal u misschien willen zeggen: 'Ja, maar dat kan toch niet.' Nee, dat zal niet altijd en overal lukken, maar dat betekent nog niet dat we er niet naar moeten streven. En dat we niet tegen zondige gedachten moeten strijden. Ja, we zijn zwak. Dat weet de dichter ook. En juist daarom zoekt hij hulp bij God. Here, laat de hoogmoed niet over mij heersen. Let op mijn woorden en zorgt u ervoor dat mijn gedachten en verlangens in overeenstemming zijn met uw wil. Dat in de eerste plaats.

We zullen in de tweede plaats zien dat we ons leven aan Gods liefdevolle Woord toetsen omdat we weten hoe groot de liefde van God is.

De dichter eindigt de Psalm met de woorden Heer, mijn rots, mijn verlosser. En daarmee komt de Psalm op een intieme manier terug op het begin van de Psalm. Daarin bezong hij de grootheid van de Here in de schepping. Hij bezong de wet van de Here als

een wet die wijs maakt en het leven tot bloei brengt. En hij eindigt de Psalm met te vertellen wat dit uiteindelijk betekent voor zijn kijk op en zijn relatie met deze God. Deze God is voor hem de Here. De God die doet wat Hij zegt. De God die trouw is aan zijn Woord. De God die klaar staat om de mensen te helpen die op Hem bouwen.

En op God kun je bouwen. Daarom noemt hij de Here ook zijn rots. En we hebben gelezen in Mattheüs 7 hoe belangrijk het is dat u en ik het huis van ons leven op rotsgrond bouwen. En niet op zandgrond. Als het leven redelijk rustig is, blijft een huis dat op zand gebouwd is vaak nog wel staan. Maar als de storm opsteekt, dan blijkt dat snel gebouwde huis geen veiligheid te kunnen bieden. Dan stort het in. En dat moeten we als kerk en als mensen serieus nemen. Als we het Woord van de Here niet serieus nemen en daarmee een loopje gaan nemen, dan zal op de kwade dag blijken dat ons huis niet tegen de storm bestand is.

We moeten op het Woord van de Here vertrouwen. En waarom? Omdat deze God niet alleen een God van woorden is maar juist ook een God van daden. Ja, Gods woorden zijn daden. Want Gods Woord is zo levend dat het zelfs Vlees geworden is. Geen Woord van God keert leeg terug tot God. Het doet altijd waartoe God het heeft gesproken. Als God zegt: laat het licht zijn. Dan wordt het licht. Als God zegt laten er bomen en bloemen en planten zijn, dan komen er bomen, bloemen en planten. Als de Zoon van God zegt: luister naar mijn woord en dan zal het huis van het leven bestand zijn tegen de stormen van het leven. Dan zal het vast staan. En zo geloofde Jezus Christus ook zelf in de kracht van het Woord van God. Hij nam het Woord van zijn Vader als fundament van zijn leven. Hij kwam ook niet om dat Woord ongedaan te maken, maar Hij kwam om dat Woord tot volle bloei te brengen. Hij kwam het Woord vervullen.

En daarom wil ik het u, broeders en zusters, en jullie jongelui, en jullie jongens en meisjes op het hart binden. Laat u niet door hoogmoed drijven, maar breng uw leven onder de toets van het Woord van God. Want het is een Woord van liefde en wijsheid. Want God is zelf liefde en wijsheid. En dan mag u van alles beleven in het leven met de Here en als we samen zijn in de erediensten of in andere ontmoetingen met broeders en zusters. Er is niets mis met gevoel en beleving. Je kunt een kind met een gerust hart een dergelijke mes geven. Daar is niets mis mee. Het gaat mis als we boven onze macht grijpen. Als we onze beleving gaat beslissen over het Woord van de Here. Dan gebeuren er ongelukken. Vroeg of laat.

Vertrouw op de Here. En vertrouw op zijn Woord. Dan zal Hij uw Here, uw rots en uw Verlosser zijn. Nu en tot in eeuwigheid.

Amen